VÅRDENS KUNSKAPSSTYRNINGSNÄMND

FÖRSLAG TILL BESLUT
2020-02-19

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

Ärende 4
HSN 2020-0010

Regional handlingsplan för ökad patientsäkerhet

Patientsäkerheten är lagstadgad enligt patientsäkerhetslagen (2010:659). Denna syftar till att främja hög patientsäkerhet inom hälso- och sjukvården och jämförlig verksamhet. Där beskrivs även hälso- och sjukvårdspersonalens skyldighet att utföra sitt arbete enligt vetenskap och beprövad erfarenhet. Hälso- och sjukvårdspersonal har ett eget ansvar för hur arbetsuppgifter utförs. Dessutom ska hälso- och sjukvårdspersonalen bidra till god patientsäkerhet och rapportera både risker för vårdskador och händelser som lett till, eller hade kunnat leda till, vårdskador till vårdgivaren.

Överbeläggningar på vårdavdelningarna och utlokalisering av patienter innebär patientsäkerhetsrisker. Enligt nationella siffror är antalet vårdskador 60 procent högre för utlokaliserade patienter [Definition: Inskriven patient som vårdas på en annan vårdenhet än den som har specifik kompetens och medicinskt ansvar för patienten]. De vanligaste skadorna var vårdrelaterade infektioner och trycksår.

Vi har aldrig tidigare haft så många vittnesmål från sjukvårdspersonalen i Region Stockholm om en hotad patientsäkerhet, som idag. Över 19 000 personer har anslutit sig till Sjukvårdsuppropet och närmare 400 vittnesmål har samlats in. Uppropet startade under 2019 efter ytterligare personalvarsel och sparkrav på Stockholms akutsjukvård. Vittnesmålen beskriver, förutom ovärdiga arbetsförhållanden, även patienter som vårdas i korridorer och en allt mer hotad patientsäkerhet.

Såväl väntetider på akutmottagningarna, stängda vårdplatser och överbeläggningar och utlokaliserade patienter på akutsjukhusen har ökat betydligt över tid i vår region. Överbeläggningarna på regionens sjukhus har i snitt under 2019 legat på 105 procent. Motsvarande siffra på Karolinska universitetssjukhuset är 109 procent. Det är alltså nära en av tio patienter som vårdas där som har en vårdplats som inte är godkänd. En rekommenderad beläggning brukar sägas vara 85 procent för att uppnå hög

patientsäkerhet och en god arbetsmiljö för personalen. Att i den situationen besluta om sparkrav på akutsjukhusen och därmed ytterligare varsel av vårdpersonal, såsom den blågröna majoriteten gjorde i slutet av år 2019, finner vi mycket anmärkningsvärt.

Vi socialdemokrater anser att insatser för att öka patientsäkerheten måste stå högt på den politiska dagordningen för region Stockholm. Antagandet av en regional handlingsplan för ökad patientsäkerhet är naturligtvis ett viktigt dokument i sammanhanget. Men att behandla en sådan plan separerat från frågan om resurser till sjukvården, inte minst för att säkerställa tillräcklig bemanning och nödvändiga fortbildningsinsatser för personalen, kommer inte att leda till någon lösning på de stora problem på området som vi ser i regionen. Mot den bakgrunden finner vi det högst anmärkningsvärt att varken den nämnd som har ansvar för resursfördelningen (Hälso- och sjukvårdsnämnden) eller Vårdens kunskapsstyrningsnämnd varit mer involverade i framtagandet av planen.

I den budget 2020 som regionfullmäktige, på förslag av den blågröna majoriteten, antog den 20 november 2019 anges att patientsäkerhetsplanen ”ska antas av regionfullmäktige och kommer att implementeras under 2020”. Ambitionen att planen skulle gå vidare till regionstyrelsen och därefter vidare till regionfullmäktige har så sent som den 4 februari bekräftats av företrädare för majoriteten. Men det beslutsunderlag (daterat den 6 februari) som kom nämnden till del den 7 februari, föreslår att planen ska antas i nämnden och därmed inte lämnas till regionfullmäktige för diskussion och antagande. Detta bekräftades också av beredningsansvarigt regionråd vid regionfullmäktiges sammanträde den 11 februari.

Vi Socialdemokrater är starkt kritiska mot den styvmoderliga behandling som den blågröna majoriteten visar patientsäkerhetsfrågorna. Oförmågan, eller kanske rent av den direkta oviljan, att diskutera resursanvändning och patientsäkerhet samlat är i sig ett hot mot patientsäkerheten i regionen. Beskedet att den blågröna majoriteten inte längre vill behandla ärendet i det offentliga parlamentet, utan istället anta patientsäkerhetsplanen i en nämnd utan öppet sammanträde är därtill ur demokratisk synvinkel förkastligt. Varför denna ambitionsförändring?

Vi kan konstatera att exempelvis de dokument som styr arbetet med folkhälsofrågor respektive kompetensförsörjning har diskuterats och beslutats av fullmäktige. Varför ska inte patientsäkerhet tillmätas samma betydelse?

Det ärende som nu, enligt beslutsunderlaget, ska slutligt behandlas av Vårdens kunskapsstyrningsnämnd den 19 februari kom oss till del den 7 februari. Vi Socialdemokrater hade, som vi tidigare anfört, föredragit en process där vi först hade haft en vägledande generaldiskussion på ett nämndsammanträde och därefter hade fattat beslut på ett därefter kommande sammanträde. Det är beklagligt att den blågröna majoriteten stängt även denna dörr.

Den 28 januari lämnade vi Socialdemokrater en skrivelse till Vårdens kunskapsstyrningsnämnd där vi dels efterlyste ett förslag till patientsäkerhetsplan så snart som möjligt, dels att resursfrågan skulle behandlas genom att särskilt beakta det extra tillskott om minst 350 miljoner kronor som Region Stockholm kommer att erhålla från staten, i syfte att slå vakt om bl a sjukvårdens kvalitet och personalförsörjning. Vi noterar att det senare inte alls är beaktat i det föreliggande förslaget.

Vi socialdemokrater har många synpunkter på insatser som vi anser nödvändiga för att stärka patientsäkerheten i regionen. Det handlar framför allt om en resursfördelning som ger personalen realistiska förutsättningar att leva upp till innehållet i patientsäkerhetslagen. Utan tillräcklig bemanning och möjlighet till relevant fortbildning riskerar patientsäkerhetsplanen att bli ett symboliskt slag i luften. Möjligen vackert att hänvisa till, men knappast ett dokument som gör någon större skillnad i verkligheten. Därmed är vi också starkt kritiska till att inga resurser tillförs implementeringen av handlingsplanen.

I sak ser vi att många viktiga områden tas upp i handlingsplanen och att den innehåller flera bra förslag till aktiviteter för att förbättra patientsäkerheten. Vi noterar dock att det på vissa områden saknas mål, tidsangivelser och precisering av ansvar. Vidare skulle det behöva tydliggöras hur planen hänger ihop med kompetensförsörjning och arbetsmiljö.

Det är bra att planen synliggör att vårdens organisation i Region Stockholm skapar särskilda problem avseende systematiskt patientsäkerhetsarbete på övergripande nivå. Planen konstaterar att dagens omfattande fragmentisering, med många olika aktörer som konkurrerar om patienterna, försvårar kommunikationen mellan berörda parter. Planen framhåller också att förekomsten av fler vårdövergångar ”i sig utgör en särskild patientsäkerhetsrisk.” Mot denna bakgrund vill vi understryka att det behöver tydliggöras att handlingsplanen ska omfatta alla regionfinansierade vårdgivare, och att detta måste bli ett krav också på fristående aktörer.

Idag kämpar framför allt akutsjukhusen med stora sparkrav. Istället för en regional handlingsplan som inte har realistiska förutsättningar att få tillräckligt genomslag hade vi behövt en samlad strategi för patientsäkerhet, som hade gjort skillnad på riktigt.

Med anledning av ovanstående föreslår Socialdemokraterna Vårdens kunskapsstyrningsnämnd besluta:

att återremittera ärendet för att utarbeta en samlad strategi för ökad patientsäkerhet (inkl. resurser och patientsäkerhetsplan) samt att patientsäkerhetsplanen i samband med detta kompletteras med mål, tidsangivelser och ansvar för de aktiviteter där detta saknas, samt ett för alla vårdgivare gemensamt avvikelsesystem samt verktyg som underlättar kommunikation och informationsöverföring vid vårdövergångar.

om detta avslås föreslås

att förslaget till Regional handlingsplan för ökad patientsäkerhet överlämnas till regionstyrelsen för ytterligare beredning och samordning med Hälso- och sjukvårdsnämnden, inför behandling i regionfullmäktige, i enlighet med beslutet den 20 november 2019 om budget för 2020.

att hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att återkomma till nämnden med ett kompletterande förslag vad avser resurser för implementering av den regionala handlingsplanen för ökad patientsäkerhet.